

Током летњих месеци ове године организована су предтакмичења (окружне, градске, покрајинске олимпијаде) - широм Србије. На њима су се преко осам хиљада учесника (спортисти, хорови, културно-уметничка друштва, ликовни уметници и књижевни ствараоци, сениори у "трећем добу"), борили да се нађу на завршној смотри - 16. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба. Иста је веома успешно организована у периоду 01.10 - 04.10.2023. у Врњачкој Бањи.

О успешности ове манифестације говори садржај који следи:

ИЗВЕШТАЈ **О 16. ОЛИМПИЈАДИ СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА** **01.10 - 04.10.2023. ¹**

Летњи месеци ове године протекли су у предтакмичењима (окружним, градским, покрајинским) - широм Србије. Спортисти, хорови, културно-уметничка друштва, ликовни уметници и књижевни ствараоци, сениори у "трећем добу", њих преко осам хиљада, борили су се да се нађу на завршној смотри - 16. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи.

За 1. Октобар, Међународни дан старих и празник Покрета трећег доба Србије, спремала се промоција пензионерске картице, која треба да старијима донесе низ погодности у свим областима живота, јер су бројне привредне и друге организације с Владом Србије склопиле уговоре о попустима.

Сенка која нам већ деценијама ствара терет на души, ситуација на Косову и Метохији и услови у којима припадници српског народа тамо живе, овог пута променила је

---

¹ На састанку Организационог одбора 16. Олимпијаде ТДС одржаном 03.10.2023. у хотелу "Цептер" у Врњачкој Бањи извршена је прелиминарна анализа остваривања Програма ове олимпијаде. Полазећи од оцена са овог скупа и детаљних извештаја свих оперативних тимова Извршног одбора 16. Олимпијада ТДС, сачињен је садржај ИЗВЕШТАЈА О 16. ОЛИМПИЈАДИ СПОРТА, ЗДРАВЉА И КУЛТУРЕ ТРЕЋЕГ ДОБА 01.10 - 04.10.2023. Извештај је разматран и после свестране и критичке дискусије једногласно усвојен на 3. седници Извршног одбора САПЕНС, одржаној 30.11.2023. године.

програм свечаног отварања.

Олимпијада је одржана у свему према програму, прецизно и брижно до детаља испланираном, али без уобичајене раздраганости и весеља на променади и у конгресној сали – неприкладних у ситуацији кад се ту, поред нас, одвија борба за живот нашег народа, интегритет државе и националне интересе.

Као и увек, у свом, искуством натопљеном, животу, припадници "трећег доба" реализовали су све планиране активности у свим предвиђеним областима. У промењеним околностима, све активности одвијале су се у затвореном простору, али су житељи и гости Врњачке Бање могли приметити бројне носиоце мајица или тренерки са натписима пензионерских и организација Покрета трећег доба из бројних места у Србији. Мештани су се придружили „олимпијцима“ у биоскопу, библиотеци, на изложби у хотелу "Бреза", на спортским такмичењима у хали спортова, у здравственом саветовалишту у просторијама организације пензионера Врњачке Бање и на другим местима програмских збивања.

Олимпијада је отворена свечаном седницом поводом Међународног дана старих и празника Покрета трећег доба Србије, уз присуство свих учесника.

Први се присутнима обратио проф. др *Ангреја Савић*, председник Савеза пензионера Србије, а потом је говорио *Данило Вујичић*, председник Управног одбора Републичког фонда ПИО.

Мр Драјана Калиновић, председница Покрета трећег доба Србије поздравила је учеснике и честитала Међународни дан старих указујући да је "у нашој земљи, као један од битних праваца, у Стратегији за унапређење положаја старијих лица, донетој ових дана, наглашена потреба веће интеграције старијих лица у друштво. Активности којима се та интеграција може постићи промовисањем и подстицањем самоорганизовања старијих лица и у унапређивањем различитих видова самопомоћи, самозаштите и самопотврђивања у старости. Управо ту мисију има Покрет трећег доба Србије (ТДС)." Краће предавање о демографским кретањима и активном животу који може да промени поглед на позне године, одржала је *проф. др Драјана Динић*:

"Руководили смо се чињеницом да велики број старијих људи одласком у пензију, или самим старењем, постаје маргинализован, заборављен, занемарен, дискриминисан, пасивизиран и искључен.

Желели смо да то променимо.

Да би **старост била пожељна** и квалитетна битно је очувати физичко и ментално здравље, реорганизовати свакодневни живот – бити активан и ангажован, очувати радне и стваралачке способности, унапредити породични живот и међуљудске односе,

задовољити најразличитије потребе својствене људима трећег, па и четвртог животног доба.

Желели смо да разбијемо предрасуде о старијима и старењу, да покажемо да су старији **значајан људски-хумани ресурс** и непресушни извор акумулираног знања и искуства и чувари традиције. Посебну пажњу посвећујемо родној равноправности и међугенерациској сарадњи и солидарности.

Олимпијада трећег доба Србије представља, по масовности и садржајима, **најзначајнију националну манифестацију** намењену људима трећег животног доба, којом се афирмише активно старење и социјална инклузија. О њеном значају на међународном плану говоре и признања Европске Уније: **Савет Европе** је прогласио нашу Олимпијаду најбољим примером добре праксе у раду са старим људима за **2012.** годину, Европска комисија је наградила наш пројекат "Олимпијада спорта, здравља и културе Трећег доба Србије за **2021.** годину."

Дајући информације присутнима о начину одвијања Олимпијаде, *проф др Андреја Савић* прогласио је Олимпијаду отвореном.

Клуб за спортску рекреацију Покрета ТДС је исте вечери (1.10) ступио на олимпијску сцену.

Шаховски мајстори први су отпочели надметање. Од 45 екипа најбољи су били:

1. УП ПАНЧЕВО
2. УПГ ЈАГОДИНА
3. ГОП НИШ

У наредна два дана наступили су и остали спортисти.

У штафети у **брзом ходању**: "Брзо ходај, ал' не трчи", од 91 екипе победничке пехаре

су заслужили:

1. УПО ПРИЈЕПОЉЕ
2. УПО ЛАПОВО
3. УПГ АРАНЂЕЛОВАЦ

Од 97 екипа у **пикаду** под мотом: “Будимо смирени и прецизни”, победили су:

1. УП ЗРЕЊАНИН
2. ГУП СУБОТИЦА
3. УПГ НОВИ САД

Победници у **кошарци**, у извођењу слободних бацања (91 екипа) су:

1. УПГ ЧАЧАК 1
1. УПО ВРАЧАР
2. ОУП ЖИТИШТЕ

У извођењу пенала у **фудбалу**, од 97 екипа, најбољи су били:

1. УПО БАЈИНА БАШТА
1. ГОП НОВИ САД
2. УП СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Укупни екипни пласман:

1. УПГ ЈАГОДИНА
1. УПО ПРИЈЕПОЉЕ
2. УПГ АРАНЂЕЛОВАЦ

За најбољег такмичара у спортском делу у свим дисциплинама проглашен је СЕНИША РУЖИЧИЧ, члан Општинског удружења пензионера Стари град Београд.

На 16. Олимпијади спорта, здравља и културе Покрета трећег доба Србије, **Волонтерско саветовалиште Покрета ТДС за подршку здравом старењу** је узело учешће како у припремама и планирању, тако и у реализацији планираног. План је испуњен кроз здравствено саветовање, предавања и интерактивне разговоре са учесницима у сали, холу и на спортским теренима, као и у препуној сали Удружења Врњачка Бања. Уз одличну организацију, а на опште задовољство, одржано је здравствено волонтерско саветовање, уз многобројна питања која су уследила након предавања. Било је пуно захтева да се предавања одрже и у току наредна два дана, што због временске ограничености трајања Олимпијаде није било могуће.

Део предавања првог дана је снимљен и прилог емитован на ТВ Врњачка Бања.

Олимпијада подстиче физичке, менталне, духовне уметничке способности, општу активност и креативност. Смисао је „Додати живот годинама“. Старити здраво, живети што дуже, дружити се, осетити се испуњеним и корисним. Зреле године су често синоним мудрости, а не немоћи, а младост означава и стање духа.

У екипи која је на Олимпијади представљала ЗДРАВЉЕ биле су др Данијела Јевтић, запослена у Хитној помоћи Београда и колегинице студенти и наставници Високе здравствене школе струковних студија „Медика“: Раденка Ћираковић - главна сестра, болница Лозница, мст Ана Стакић и мст Јована Спремић. Другог дана су се екипи прикључиле две медицинске сестре из Крушевца.

.....

Књижевни сусрети и ове године одвијали су се у простору библиотеке "Др Душан Радић".

Рад Клуба се одвијао у два дана, у времену 10.00 - 13.30. Сусрете писаца је отворио Живко Кулић, председник **Књижевног клуба Покрета ТДС**, поздравном речи и информациом о начину рада. У раду Књижевног клуба учествовали су награђени литерарни ствараоци за 2022. и 2023. годину.

Модератор сусрета била је Љиљана Бошковић, потпредседница Књижевног клуба ПТД Србије. Александар Аврамовић је, у име жирија, образложио начин и критеријуме жирирања, уз напомену да је пристигло више од 300 радова различитих жанрова од којих је изабрано 10 од десет равноправно ранжираних најбољих аутора .

Услови рада у библиотеци су у потпуности прилагођени овом догађању, те су и директор и запослени, уложили максимум напора да све прође на обострано задовољство.

Поред награђених стваралаца, било је више аутора који су се самостално дошли на Олимпијаду (о свом трошку) да би учествовали у сусретима. Свима, без обзира ко је и одакле је, омогућен је наступ, равноправно са награђенима, што је допринело популаризацији Књижевног клуба. Током рада су дата обавештења о предстојећим књижевним сусретима и конкурсима у Србији.

Првог дана рада, у Библиотеци је организовано Књижевно поподне, на коме је промовисан роман "Мандат" аутора Ћорђа Сибиновића. Уз аутора, учествовао је Петар Арбутина, књижевни критичар.

На завршној вечери, свим учесницима су додељени "Споменци" за захвалност и сећање на учешће у раду Књижевног клуба.

Имајући у виду залагање и љубазност директора библиотеке и његових сарадника, писци су у знак захвалности даривали Библиотеци више од 30 наслова својих књига.

Упућен је и **предлог да Народна библиотека „Др Душан Радић“ добије ВУКОВУ НАГРАДУ за 2023. годину**. Осим изузетних резултата које деценијама постиже ова знаменита установа културе, непосредан повод за овај предлог је вишегодишња успешна сарадња нашег Покрета и Библиотеке у остваривању књижевних сусрета

писаца старијих генерација у оквиру Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба.

Ово је само једна у низу благотворних активности које зналачки негују дивни домаћини под кровом свог историјског здања, следећи традицију дужу од једног века.

.....

У оквиру 16. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба Србије одржана је и **14. колонија чланова Клуба сликара и иконописаца трећег доба Србије**. Као и сваке, Врњачка Бања је и ове године била Србија у малом, пуна дружења смеха, али и рада. Све што је планирано што се тиче колоније, је и реализовано. Дошли су сликари које је комисија одабрала. Од 27 уметника изабрано је 10 сликара и 5 иконописаца. Сликари су насликали по две слике а иконописци по икону. У фондус Покрета трећег доба Србијео стављено је 20 слика и 5 икона.

Изложба од прошлогодишње колоније је била постављена у хотелу „Бреза“. Првог дана Олимпијаде, изложбу је свечано отворио др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије. На отварању и током тродневног трајања, изложбу је посетило мноштво учесника Олимпијаде и доста мештана.

Све слике су урамљене у завршне рамове, сви радови / слике и иконе/ су фотографисани, урађена је припрема за каталог и штампан је одговарајући каталог. По завршетку олимпијаде сви радови су спаковани и транспортовани у Пословни клуб Покрета ТДС на Новом Београду.

Ове године, као додатни програм, одржана је и **Уметничка радионица „Кративно дете“**. Као вид међугенерацјског дружења мадих и старијих. 14 олимпијада иконописаца и сликара трећег доба Србије и канцеларија за младе Врњачка Бања организовали су уметнички час за основце четири основне школе из Врњачке Бање. Наставу је водила мр. Маја Грчић из Београда, оснивач школе „Кеативно дете“, а професорка лковне уметности из Врњачке бање Наташа Стошић је помогла у реализацији програма. Радионица је одржана у просторијама омладинског центра Врњачке Бање. Прдседница Клуба иконописаца и сликара Покрета ТДС Бранкица Аћимовић Грчић и њен заменик Момчило Вуксановић-Мома Брада су отворили и упутили пар лепих речи охрабрења учесницима, малим будућим уметницима.

.....

У обласћи међугенерацјске сарагње орјановано је више акћивносћи:

Дечја шрка „НА СЛОВО НА СЛОВО“, аутора Пејра Марша, познайої деци као Пеца, а у циљу очувања наше азбуке. У трци на 20 метара шрчало 30 дечака и девојчица из групої разреда Основне школе "ПОПИНСКИ БОРЦИ" Врњачка Бања – директорка Снежана Влајковић. Извршена је подела дечјих мајица учесницима ове шрке са азбучним словима, пориодних поклон - покешића, као и захвалница свим учесницима

џирке, руководсџиву школа и учиџтељицама које су џредводиле децу и џружиле џомоћ у орџанизацији.

Други дечји маратон на 20.000 милиметара реализован је под мотом: „Баке и деке уз бате и секе“, аутора проф. Душана Максимовића, у којој је учествовало 30 предшколаца из Предшколске установе „РАДОСТ“ из Врњачке Бање –директорка Драгана Хаџи Ристић. Сви малишани који су учествовали, уз сагласност својих родитеља, Предшколске установе и васпитачица, добили су дечије мајице са одштампаним амблемом Олимпијаде трећег доба и натписом ДЕЧЈИ МАРАТОН – ВРЊАЧКА БАЊА 2023, као и пригодне поклон пакетиће. и, што је за малишане најважније, сви су проглашени победницима и освојили златне медаље за учешће по олимпијском принципу: „важно је учествовати-сви смо победници“.

Посебно напомињемо изванредну сарадњу са нашим ТИМОМ ЗА СПОРТ који је пружио велику помоћ кроз анимирање најмлађих учесника на Олимпијади, организујући физичко рекреативне активности, загревање и дечје игре пред такмичење, овога пута без озвучења из познатих разлога.

Треба напоменути да је пригодне поклон пакетиће за сву децу донирало Удружење пензионера Врњачка Бања на чему им се јавно захваљујемо.

Међугенераџиски панел ``Сећање на ОРА и оживљавање ОРА као сџеџифичноџ модалиџеџа орџанизованоџ волонџерскоџ рада у обласџи еколоџије``, организован од стране **Клуба ветерана ОРА и еколога Покрета ТДС**, уз подршку Удружења учесника ОРА и волонтера Србије. Присутствовало је и 15 чланова Удружења ОРА из Новог Пазара од којих две трећине младих активиста, двадесетак младих волонтера из Врњачке Бање, тридесет некадашњих учесника и руководилаца омладинских радних акција из Београда, Краљева, Чачка, Ваљева, Трстеника и Врњачке Бање.

Први гео био је посвећен делу недавно преминулог **гр Слободана Рисџановића**, неуморног акцијаша и посвећеника очувању сећања на раније радне акције, који је, уз низ других књига, написао и монографију: “То су наших руку дела” - у којој је обухватио радне акције од ратних и великих послератних подухвата изградње пруга и првог ауто-пута, све до последњих, које су организоване 1989. године. На позив Клуба ветерана, учесника ОРА Покрета трећег доба Србије, као организатора скупа, присуствовали су Слободанова кћерка Бранка Ђукић и унук Вукан Ђукић.

Као увод у тему скупа, приказан је документарни филм др Ристановића о изградњи Новог Београда. О раду неуморног истраживача говорио је *Велизар Поџовић*, својевремено командант студентског насеља на изградњи пруге Београд – Бар у Чајетини.

Унук *Вукан Ђукић*, правник, обратио се присутнима и поделио успомену на начин како му је деда објаснио шта су биле радне акције и изразио жељу да подржи напоре акцијашких удружења да омладинске радне акције добију достојно спомен обележје баш у Новом Београду, у ком је низ објеката које је изградила омладина.

Невена Паштар, студенткиња Правног факултета у Београду говорила је о историјату

омладинских радних бригада Правног факултета до 1964. године, а након тога како су се студенти права укључивали кроз бригаде омладинских организација у својим општинама и о значају које су за њих акције имале. Потом је говорила о садашњим активностима које се одвијају кроз Студентски парламент, а посебно кроз еколошке активности. На Правном факултету постоје и два предмета и мастер програм из еколошког права. Изразила је жељу да сви заједно радимо на обједињавању волонтерских активности.

Потом се развила жива дискусија уз учешће петнаестак учесника свих генерација, који су инсистирали да управо са овог скупа треба покренути иницијативу да се на државном нивоу донесу потребна законска решења која ће омогућити да млади, уз помоћ припадника "трећег доба", дају свој допринос решавању капиталне потребе Србије – **пошумљавању**, како голети, тако и ерозијом и непогодама девастираних подручја.

.....

И ове године у биоскопу у Врњачкој Бањи, оба дана, радио је **Биоскоп трећег доба**. У понедељак 2. октобра приказан је филм редитеља Марка Сопића: "АКО КИША НЕ ПАДНЕ", а у уторак два документарна филма којима су се припадници трећег доба одужили сребрним кошаркашима и обележили стоту годишњицу кошарке у Србији - "Како смо заволели баскет" и "Богдан Богдановић". Пројекцијама су присуствовали и грађани Врњачке Бање.

.....

На Променади је, током трајања Олимпијаде, Банка поштанска штедионица или "пензионерска банка", како је од миља зову јер највећи број пензионера преко ње прима пензије, златни спонзор манифестације, имала своју покретну експозитуру – комби који има шалтер и банкомат и у ком су сви грађани могли обавити жељене трансакције.

.....

Шахисти су имали прилику да снаге одмере и са Алисом Марић, велемајсторком шаха. Велемајстор је велемајстор: укупан резултат је 12,5: 5,5. Ипак, девет ветерана изборило је реми, а један, Миладин Ракић из Уба, победу.

Пре, симултанке, промовисана је шаховска књига Бранислава Ракића "КАИСА У БЕОГРАДУ".

.....

Током Олимпијаде, одржан је и врло посећен и садржајан сусрет председника и представника УПО/ОУП, чланица Савеза пензионера Србије.

.....

Редни број	ХОТЕЛ	Број учесника (за које је обезбеђен смештај и исхрана)
1	ZEPTEP	230
2	БРЕЗА	240
3	КРАЉ	80
4	ЛАЗАР	90
	Свега	640

Тим за логистичку подршку, смештај и кетеринг, ИТ, документацију и друго, оцењује реализацију 16. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба – Врњачка Бања 2023. године врло успешном, нарочито имајући у виду потешкоће и промене у последњем тренутку, и скраћење Олимпијаде са четири на три дана. Искуства са мањим мањкавостима и спорадичним проблемима треба применити за следећу Олимпијаду.

Резултати анкете учесника 16. Олимпијаде:

Шеснаеста Олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба организована је у веома сложеним друштвено-економским, политичким и глобалним условима. Организатори су истрајали у одлуци да Олимпијаду треба одржати, упркос бројним препрекама, свесни чињенице да старији људи немају много времена да би сачекали нека боља времена и неке боље услове. Да ли смо били у праву и колико смо били успешни, питали смо учеснике Олимпијаде да дају свој суд.

Методом случајног узорка анкетирано је 98 учесника Олимпијаде; то је 10,8% свих учесника, њих око 900 укупно, што узорак чини валидним, а одговоре репрезентативним.

Сви испитаници су имали само речи хвале и подршке за организаторе Олимпијаде. Дали су доста предлога и сугестија за кориговање пропуста и обогаћивање садржаја: вратити Олимпијаду на 5 дана (па и више), повећати број учесника на бази самофинансирања, укључити странце и нашу дијаспору, омогућити долазак и старијих који нису пензионери или нису чланови Савеза пензионера (да не долазе само победници из предтакмичења), да буде више учесника из малих места, из сеоске средине, да сви добију шансу да дођу и да се укључе. Убедљиво највеће инсистирање је да се никако не изостављају вечерње забаве и дружења, јер она много значе старијим

људима. Треба наставити организовање Олимпијаде, како нам је написао један испитаник из Крагујевца: „Да доба треће, буде доба среће!“

.....

Остварена је непосредна и благовремена стална сарадња Савеза пензионера Србије, Покрета трећег доба Србије и Организационог одбора 16. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба са председником и замеником председника општине Врњачка Бања, њиховим сарадницима и стручним службама око планирања, организације и реализације програмских садржаја Олимпијаде.

Сарадња са МУП РС – Полицијском станицом Врњачка Бања, Ватрогасном станицом и Домом здравља Врњачка Бања, којима је Организациони одбор благовремено упутио допис за организовање обезбеђења манифестације и приправности у случају потребе, функционисала је сасвим добро.

Радници обезбеђења Полицијске станице и дежурне екипе Дома здравља били су присутни на терену где су се активности одржавале, а ватрогасна јединица Врњачке Бање била је, за случај потребе, у приправности. Безбедносних проблема у време трајања 16. Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба - није било.

Треба истаћи добру сарадњу и са Градским зеленилом, Халом спортова ``Владе Дивац``, Туристичким савезом, Биоскопом Врњачка Бања, волонтерима, Основном школом и Предшколском установом, наставницима, васпитачима, родитељима као и бакама и декама ради ангажовања најмлађих житеља Врњачке Бање у програмским активностима.

У понедељак, 2.октобра обављени су разговори са Туристичком организацијом у Врњачкој Бањи, обезбеђен је туристички "возић", као и водич, тако да је истог дана, после подне око 50 учесника Олимпијаде обишло парк у Врњачкој Бањи и знаменитости у њему. Све време трајања олимпијаде у холу хотела "Zepter" одржавао се сајам рукотворина.

Последње вечери спонзори Vitarelaх и Zepter традиционално су организовали извлачење награда за учеснике.

Сви учесници приликом доласка добили су торбицу у којој су били ОЛИМПИЈСКИ КЛАДЕНАЦ, публикација која садржи све податке о прошлогодишњој манифестацији, Стратегију за унапређење положаја старијих лица у Републици Србији за период 2024. до 2030. године, програм 16. Олимпијаде и учесничку мајицу.

На завршној вечери у Конгресној дворани хотела "Zepter" додељена су признања победницима, хвалодари заслужнима, велики прелазни пехар екипи УПГ ЈАГОДИНА, а потом је *џроф. др Андреја Савић*, председник САПЕНС-а означио крај Олимпијаде и пожелео учесницима све најбоље до наредне 17. Олимпијаде у 2024. години.